

تهران نشنه ود ر خطر

پاییز امسال، تهران در سکوتی بی باران فرو رفته و آسمانی که باید تا این زمان از اسال، دست کم چند نوبت باران را تجربه می کرد، همچنان صاف و خشک مانده است. آمارهای رسمی نشان می دهد میزان بارش در مهر ونیمه نخست آبان کمتر از یک میلی متر بوده؛ رقمی بی سابقه که تهران را به خشک ترین پاییز چند دهه اخیر رسانده است. در حالی که معمولاً تا این زمان از اسال حدود ۵۰ تا ۶ میلی متر بارندگی در پایتخت ثبت می شد، امسال هواشناسی هیچ نشانه ای از نزولات جوی تا پایان پاییز مخابره نکرده است. این وضعیت نه تنها تأمین آب شرب شهروندان را در معرض تهدید قرار داده، بلکه فشار مضاعفی بر منابع زیرزمینی وارد کرده است؛ منابعی که طی سال های اخیر به دلیل برداشت های سنگین، افت قابل توجهی را تجربه کرده اند. در سطح ملی نیز تصویر مشابهی دیده می شود. کشور وارد ششمین سال خشکسالی متوالی شده است و کاهش محسوس بارش ها در سراسر ایران، نشانه ای از تغییر الگوی اقلیمی و ورود به دوره ای پایدار از کم آبی است. طبق گزارش مؤسسه تحقیقات آب، در سال آبی گذشته (۱۴۰۳-۱۴۰۲) مجموع بارندگی کشور تنها ۱۵۲ میلی بوده که نسبت به میانگین ۵۷ سال گذشته ۴۰ درصد کاهش را نشان می دهد. چهار استان کشور با وضعیت بارشی منفی ۵۰ تا ۸۰ درصدی مواجه اند، ۱۵ استان کاهش ۳۰ تا ۵۰ درصدی را ثبت کرده اند و تنها یک استان شرایط نسبتاً طبیعی دارد. این کاهش بارش در نهایت موجب افت ۴۲ درصدی آورد رودخانه ها و تنش بی سابقه در منابع آب سطحی کشور شده است. در تهران نیز شرایط ذخایر سدها گویای عمق بحران است. ظرفیت ذخیره مخازن سدهای پایتخت که در سال آبی گذشته حدود ۴۹۰ میلیون مترمکعب بود، اکنون به ۲۵۰ میلیون مترمکعب رسیده است؛ یعنی تقریباً نصف شده. این کاهش به معنای فشار بیشتر بر چاه ها و سفره های زیرزمینی است؛ منابعی که به گفته کارشناسان، با ادامه برداشت های کنونی، در سال های آینده به سختی قابل احیا خواهند بود. محمد رضا کاویان پور، رئیس مؤسسه تحقیقات آب، با اشاره به این وضعیت تأکید می کند: «امسال سال هشدار دهنده ای برای ماست و باید خود را برای شرایط خشکسالی آماده کنیم. دیگر نباید منتظر تغییر شرایط بود، بلکه باید مدیریت مصرف را به صورت جدی در دستور کار قرار دهیم.

ذخایر سدها به حد اقل رسیده است

در این بین بهژاد پارسا، مدیرعامل شرکت آب منطقه ای تهران، با اشاره به کاهش ۴۳ درصدی ورودی آب به سدهای پایتخت نسبت به سال گذشته، وضعیت کنونی را «بی سابقه» توصیف کرده است. او اعلام کرد که تنها ۱۴ میلیون مترمکعب آب پشت سد امیرکبیر ذخیره شده که معادل ۸ درصد ظرفیت این سد است. پارسا هشدار داده است که پنج سال خشکسالی متوالی فشار شدیدی بر منابع آب استان وارد کرده و در صورت عدم کنترل مصرف، تأمین پایدار آب شرب تهران با چالش های جدی مواجه خواهد شد. به گفته وی، اگرچه همکاری شهروندان در تابستان گذشته موجب صرفه جویی ۱۴.۵ درصدی در مصرف آب تهران شد، اما برای عبور از ماه های پیش رو استمرار همراهی مردم ضروری است. او تأکید کرده است که کاهش مصارف غیر ضروری و اجرای برنامه های مدیریت مصرف تنها راهکار مؤثر برای گذر از بحران کنونی است. در سطح کلان نیز نگرانی ها درباره وضعیت آب تهران بالا گرفته است. رئیس جمهور در جلسه اخیر ستاد بحران کشور با اشاره به ادامه خشکسالی و احتمال تداوم بی بارانی تا پایان پاییز، هشدار داده است که در صورت نبود بارش ناآذرمه، ناچار به جیره بندی یا حتی تخلیه تهران خواهیم بود. این هشدار که با تازبات گسترده ای در افکار عمومی داشته، نشانه ای از وخامت شرایط آب پایتخت و ضرورت تصمیم های فوری در سطح ملی است.

قطع انشعاب «دومی ها»

داریوش مختاری، کارشناس ارشد مدیریت منابع آب، در این رابطه به ایسنا گفت: مشخصاً از سال ۱۳۹۵ تا کنون بارها نسبت به جلوگیری از توسعه بی رویه کلانشهر تهران، به عنوان بیشناخترین کلانشهر در کم آبی، هشدارهای کارشناسی داده شد. با این حال، تراکم فروشی شهرداری و شهرک سازی ها در پیرامون شهر همچنان ادامه دارد. وی افزود: اکنون که به آذرماه نزدیک می شویم و بارشی رخ نداده، کابوس تخلیه تهران در آستانه وقوع است، چرا که در کم آبی مطلق، راه دومی وجود ندارد. از دیدگاه مدیریت بحران، تأمین آب پایدار کلانشهرها به مراتب مهم تر از تأمین آب کشاورزی است. مختاری تأکید کرد: بهتر است به جای سناریوی تخلیه، برنامه قطع دائم انشعاب آب واحدهای خالی از سکنه یا کم جمعیت در دستور کار قرار گیرد. بر اساس قانون مدنی، حقابه برای «اولی ها» ست؛ یعنی کسانی که تقدم زمانی در دریافت مجوز انشعاب دارند. در اولویت هستند. اجرای این سیاست بهتر از آن است که کل شهر در بیست به قرار گیرد. این کارشناس منابع آب اظهار کرد: قطع دائم آب استخرها و شهرک های اطراف یک الزام است. همچنین قطع آب مجتمع های تجاری اضافی و خالی یا کم تردد که دارای پروانه ساخت مثلاً ۱۰ سال اخیر هستند، یک ضرورت است. بهتر است سرانه ۳ یا ۴ نفر برای هر واحد مسکونی پیش بینی شود و کل واحدهای مسکونی قدیمی که نیازمند آب هستند، در اولویت قرار گیرند. در غیر این صورت، با توجه به صدور انشعابات جدید و توسعه شبانه روزی بخش مسکن در تهران، دامنه کم آبی در پایتخت ساعت به ساعت افزایش خواهد یافت. او با اشاره به ضرورت بازنگری در قوانین و دستورالعمل های حوزه آب افزود: در نهایت اگر این سیاست اجرا نشود، ناچار خواهیم شد تخلیه جمعیتی تهران را در سال های آینده به دفعات تجربه کنیم. اگر امسال این اتفاق در آذر بیفتد، سال آینده ممکن است در مهر یا حتی زودتر رخ دهد. واکنش در برابر کم آبی یا باید ناگهانی و جمعیتی باشد یا تدریجی و برنامه ریزی شده. اگر با قطع انشعاب های اضافی حدود ۳۰ درصد از واحدهای مسکونی و تجاری از مدار خارج شوند، این یک سیاست تدریجی است. اما اگر شهرک سازی و تراکم فروشی ادامه یابد و هیچ قطع دائمی در انشعابات رخ ندهد، تخلیه ناگهانی لااقل ۸۰ درصد شهر ضروری می شود. مختاری با بیان اینکه بحث فنی این است که در صورت توازن بین میزان مشخصی از آب پایدار و تعداد معینی از انشعابات، باید مشخص شود اولویت تخصیص یا چه کسانی است گفت: در همین رابطه، استفاده از مواد ۱۵۸ و ۱۵۹ قانون مدنی و استفسار به مجلس برای تعمیم آن به انشعابات آب شهری الزامی است. این نکات باید در بازنویسی دستورالعمل مرجع تعرفه آب و خدمات دفع فاضلاب لحاظ شود.

«آرمان ملی» افزایش احتمالی نرخ بنزین آزاد را بررسی می کند

بنزین در آستانه تصمیمی بزرگ

دولت اختیار دارد نرخ حامل های انرژی را در محدوده مصوب تنظیم کند و نیازی

به مصوبه مجلس ندارد. از این رو، احتمال دارد که دولت در ماه های آینده

به جای افزایش ناگهانی، قیمت را تدریجی اصلاح کند

حتی افزایش جزئی نرخ سوخت می تواند موجی از نارضایتی عمومی و رشد قیمت در سایر کالاها ایجاد کند. قطعاً هزینه حمل و نقل، کرایه تاکسی و کامیون و به دنبال آن بهای کالاهای اساسی معمولاً نخستین حوزه هایی هستند که از تغییر نرخ بنزین تأثیر می پذیرند. از طرفی، افزایش نرخ کارت آزاد می تواند باعث فشار بیشتر بر دارندگان خودروهای پرمصرف شود که عمدتاً از طبقات متوسط هستند؛ در حالی که دهک های پایین تر جامعه غالباً خود رو شخصی ندارند و سهمشان از یارانه انرژی کمتر است، بنابراین هرگونه اصلاح قیمتی در حوزه انرژی باید با سیاست های حمایتی و جبرانی همراه باشد. پرداخت یارانه نقدی هدفمند، بهبود حمل و نقل عمومی، افزایش دسترسی به سوخت های جایگزین مانند CNG و تسهیل واردات خودروهای کم مصرف، از جمله اقداماتی است که می تواند اثرات منفی افزایش قیمت را تعدیل کند. با این حال، سابقه اجرای طرح های مشابه در ایران نشان داده که وعده های حمایتی معمولاً یا با تأخیر عملی می شود یا اعتماد عمومی به پایداری آن اندک است.

معایب ارزانی بنزین

این کارشناس با اشاره به اینکه، بنزین ارزان در ظاهر به نفع مردم است گفت: در واقع هزینه های پنهان سنگینی بر دوش دولت و نسل های آینده می گذارد. مطابق با برآوردهای صورت گرفته، دولت سالانه بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان انرژی پرداخت می کند؛ رقمی که می توانست صرف توسعه زیرساخت های حمل و نقل، آموزش یا بهداشت شود. این امر در شرایطی که منابع ارزی کشور محدود است، تداوم این وضعیت نه تنها امکان پذیر نیست بلکه خطر کسری بودجه و تورم بیشتر را در پی دارد. از سویی در مناطق مرزی کشور همچنان با پدیده قاچاق سوخت دست و پنجه نرم می کنند، اختلاف چشمگیری بین بنزین در ایران با کشورهای همسایه باعث شده قاچاق سوخت همچنان فعالیتی سودآور باشد. به این ترتیب احتمالاً افزایش نرخ بنزین آزاد در داخل، می تواند این قاچاق را کاهش دهد، اما در کوتاه مدت فشار اقتصادی بر مردم مرزنشین را تشدید می کند. در شرایطی که بسیاری از خانوارهای این مناطق معیشت خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت های مرتبط با سوخت تأمین می کنند.

بازار سرمایه مثبت شد

زمانی طلا و دلار به ترتیب بازدهی منفی ۴.۹ درصد و ۰.۲ درصد را به ثبت رساند. فقره و ارزش آن ۹۹ هزار میلیارد تومان بود. آریان، بیاس و سامان بیشترین تأثیر مثبت را بر شاخص فرابورس داشتند. پتوسعه، فزر و فارس نیز از نمادهای پرتراکنش فرابورس بودند. در ۹ روز ابتدای آبان ماه بازار سرمایه با رشد ۴.۲ درصد شاخص کل بیشترین بازدهی را در مقایسه با بازارهای قیپ با رشد ۱۹۴ واحد به ۲۸ هزار و ۳۳۳ واحد رسید.

تعداد معاملات امروز فرابورس ۲۲۶ هزار فقره و ارزش آن ۹۹ هزار میلیارد تومان بود. آریان، بیاس و سامان بیشترین تأثیر مثبت را بر شاخص فرابورس داشتند.

پتوسعه، فزر و فارس نیز از نمادهای پرتراکنش فرابورس بودند. در ۹ روز ابتدای آبان ماه بازار سرمایه با رشد ۴.۲ درصد شاخص کل بیشترین بازدهی را در مقایسه با بازارهای قیپ با رشد ۱۹۴ واحد به ۲۸ هزار و ۳۳۳ واحد رسید.

یکشنبه

۱۸ • ۰۸ • ۱۴۰۴

۱۸ جمادی الاول ۱۴۴۷/ ۰۹ نوامبر ۲۰۲۵

سال هشتم

شماره ۲۲۴۷

در پیچه

کولبری برای لقمه های نان

ابتکار دولت در جایگزین کردن طرح های اشتغال با کولبری اقدامی درخور و قابل توجه در حمایت از معیشت مرزنشینان و کولبران است. اگر برای کولبران شغلی پایدار ایجاد شود، دیگر به سمت کولبری و عبور از گردنه ها و مناطق صعب العبور کوهستانی برای امرار معاش و لقمه ای نان نخواهند رفت. به گزارش ایسنا، پدیده کولبری سال های سال است که در استان های مرزی کشور به ویژه استان های ایلام، کردستان، آذربایجان غربی و کرمانشاه به منبعی برای درآمد و راهی برای امرار معاش کولبران تبدیل شده است. کولبران، کارگزارانی هستند که برای کسب درآمد به حمل و نقل کالا بین دوسوی خط مرزی مبادرت می ورزند ولی از مزایایی همچون بیمه و بازنشستگی محروم هستند. کولبری به عنوان یک شغل موقت و کاذب در مناطق مرزی در تأمین نیازهای اقتصادی و معیشتی کولبران اثرگذار است. درحال حاضر فعالیت کولبری به دلیل نگرانی ها در ارتباط با قاچاق کالا و مسایل امنیتی مورد انتقاد قرار دارد؛ زیرا برخی کولبران ناچارند برای تأمین معاش و کسب درآمد، به حمل کالاهای غیرقانونی و قاچاق بپردازند، درحالی که این مسئله تأثیر منفی بر اقتصاد می گذارد و تهدیدی جدی برای امنیت ملی به شمار می رود که موجب آسیب به بخش های مختلف جامعه می شود. کولبران با هزینه های کم و ریسک بالا کالاهایی را به داخل کشور حمل می کنند. آنها به خاطر فقر و نیاز اقتصادی به نااندره گرفتن خطرات و ریسک های جدی، به این شغل روی می آورند در حالی که از شرایط سخت جغرافیایی و جوی در مرزها آگاه نیستند و در معرض خطرات جانی و مالی قرار دارند، به همین منوط برای حفظ جان کولبران و کمک به معیشت آنها و همچنین جلوگیری از مخاطرات احتمالی و رفع نگرانی ها، طرح های اشتغالزا جایگزین کولبری شده است. طی روزهای گذشته ۲۱۰۹ طرح اشتغالزای جایگزین کولبری به صورت همزمان در سراسر کشور و با میزبانی شهر سنج به بهره برداری رسید. این طرح ها بخشی از برنامه ملی بنیاد برکت برای توانمندسازی اقتصادی مناطق مرزی و کاهش آسیب های اجتماعی ناشی از کولبری است که با اجرای این طرح ها برای بیش از ۳۵۰۰ کولبر در استان های مرزی کشور زمینه ایجاد فرصت شغلی پایدار فراهم می شود. سید امیرحسین مدنی - مدیرعامل بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در این مراسم هدف از اجرای این برنامه را ایجاد اشتغال جایگزین پایدار برای کولبران و خانواده ها و آنان با مشارکت مستقیم در طراحی و اجرای کسب وکارهای خرد و محلی عنوان کرده و می گوید: این طرح صرفاً رویکردی مقطعی برای مقابله با کولبری نیست، بلکه برنامه ای پایدار و مردمی برای ایجاد امنیت معیشتی و توانمندسازی اقتصادی مرزنشینان به شمار می رود. به گفته وی، در طرح های اجرا شده طی سال های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۴، تمرکز بر فعالیت های بومی، مزین داد و پایدار و منطقه ای همچون پرورش دام و زنبورعسل، کشت محصولات کشاورزی، صنایع دستی، آبیاری و کشت گیاهان دارویی بوده است. بنیاد برکت از سال ۱۳۹۹ با شناسایی چالش های ناشی از پدیده کولبری در استان های کردستان، کرمانشاه و آذربایجان غربی، برنامه ای هدفمند از سمت عنوان دستورالعمل رشد اشتغال هدفمند برای کولبران تدوین و اجرایی کرده و با اتکا به ظرفیت های محلی، همراهی مردم و هم افزایی دستگاه های اجرایی، مسیر توانمندسازی اقتصادی مرزنشینان و جایگزینی کولبری با اشتغال مولد را در پیش گرفته است. اردیبهشت ماه امسال بود که محمد جعفر قائم پناه - معاون اجرایی رئیس جمهور با تأکید بر حل مشکل کولبری اعلام کرد که ۶۲ هزار ۵۰۰ کولبر کرمانشاهی واجد شرایط گرد و مرز تجارت خانواری می توانند با دریافت کارت کولبری به تجارت مرزی بپردازند. وی در جلسه شورای برنامه ریزی و توسعه استان کرمانشاه گفت که امسال بیش بینی شده با استفاده از کارت های کولبری ۴۵۰ میلیون دلار کالا از مرزهای استان کرمانشاه وارد کشور شود. صدور کارت های کولبری را می توان نقطه عطفی در تاریخ سیاست گذاری اجتماعی و اقتصادی در مناطق مرزی دانست. رویکردی نو در عرصه فعالیت کولبران که می تواند نگاه به توسعه تجارت و عدالت منطقه ای را تقویت و مسیر ورود رسمی و قانونی کولبران به اقتصاد ملی و مشارکت در واردات کالا از مرزها را هموار کند. به گفته کارشناسان، ایجاد بازارچه های مرزی و صدور کارت های کولبری می تواند در بهبود معیشت و رونق اشتغال مرزنشینان موثر باشد و از زدن انگ قاچاقچی به این قشر محروم جلوگیری و بستر ورود قانونی کالا از مرزها را فراهم کند. در دولت سیزدهم برنامه ملی تقویت کسب وکار، معیشت مرزنشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی تصویب شد؛ مصوبه ای که به پیشنهاد ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در هیات دولت مطرح شد. طبق این مصوبه گشایش زیادی در مناطق مرزی به ویژه مرزنشینان ایجاد شده و مناطق مرزی به عنوان پایگاه های صادراتی انواع کالا و خدمات بیش از پیش توسعه و رونق پیدا می کند تا موجدات افزایش رفاه و معیشت مرزنشینان فراهم شود. نبود زیرساخت های تجارت رسمی، رواج پدیده قاچاق و نبود سامانه های تجاری شفاف از معضلات اقتصاد مرزی در ایران به شمار می رود. درحال حاضر ابتکار دولت در جایگزین کردن طرح های اشتغالزا با کولبری اقدامی درخور و قابل توجه در حمایت از معیشت مرزنشینان و کولبران است. اگر برای کولبران شغلی با درآمد پایدار ایجاد شود قطعاً به سمت و سوی کولبری نخواهند رفت.